

Isotretinoiini aknen hoidossa

Isotretinoiini on A-vitamiinista johdettu rasvaliukoinen, maksan kautta erittyvä lääke.

Isotretinoiini on erittäin tehokas aknelääke. Sitä käytetään tavallisesti vaikeaan akneeseen, siis sellaiseen akneeseen, joka ei ole parantunut aikaisemmillä aknehoidoilla (kuten suun kautta otetulla antibioottihoidolla ja paikallishoidolla) ja silloin kun akne on syvää ja arpeuttavaa. Isotretinoiinilla voidaan hoitaa myös keskivaikeaa ja lievää aknea. Vain ihotautilääkäri voi määrätä isotretinoiinia akneeseen ja hoidon aikana potilas on aina ihotautilääkärin seurannassa.

Isotretinoiini vaikuttaa akneeseen usealla mekanismilla: se vähentää talin eritystä, pienentää talirauhasia ja estää niitä tukkeutumasta, hillitsee akneihon tulehdusta ja bakteerikasvua.

Aknehoito isotretinoiinilla kestää yleensä 6-9 kuukautta. Vaikeassa aknessa saattaa hoitoaika olla kuitenkin usean vuoden mittainen. Aknen paraneminen voi jatkua hoidon lopettamisen jälkeen vielä jopa pari kuukautta.

Annostus

Noudata lääkärin määräämää annostusta, sillä se on aina potilaskohtainen. Lääkettä ei saa luovuttaa toiselle henkilölle. Käyttämättömät kapselit on palautettava apteekkiin. Isotretinoiini annosta voidaan muuttaa hoidon aikana hoidon edistymisen ja mahdollisten haittavaikutusten perusteella.

Lääke otetaan kerran tai kaksi kertaa vuorokaudessa suun kautta. Kapselit suositellaan otettavaksi ruokailun yhteydessä, sillä se parantaa lääkkeen imeytymistä. Lääkkeen vaikutus alkaa muutamassa viikossa. Alkuvaiheessa aknen oireet voivat pahentua, mutta jatka siitä huolimatta hoitoa keskeytyksettä. Alkuvaiheen oireet rauhoittuvat yleensä 2–3 viikon kuluessa. Mikäli akne pahentuu rajusti ja ilmaantuu laaja-alaisesti tulehtuneita kyhmyjä sekä näppylöitä, ota yhteyttä ihotautilin poliklinikalle. Jos unohdat ottaa lääkkeen, älä ota seuraavalla kerralla kaksinkertaista annosta, vaan jatka seuraavana päivänä normaalilla annoksella. Jos otat liian suuren annoksen, ole yhteydessä lääkäriin, sairaalaan tai myrkytyskeskukseen.

Raskauden ehkäisy

Isotretinoiini aiheuttaa vakavia haittoja sikiölle eli se voi vahingoittaa syntymätöntä lasta. Tämän vuoksi hedelmällisessä iässä olevilla tytöillä ja naisilla tulee olla luotettava ehkäisy ennen ja jälkeen lääkityksen sekä koko lääkityksen ajan. Ehkäisynä olisi hyvä käyttää kahta toisiaan tukevaa menetelmää, kuten ehkäisytablettiä ja kondomia. Pelkkä kondomi ei riitä ehkäisyksi. Myös imetyksen

aikana lääkityksen käyttö on ehdottomasti kielletty. Miehen siemennesteen isotretinoiinipitoisuus ei ole sikiölle vaaraksi, joten poikia ja miehiä ei ehkäisyvaatimus koske.

Ennen isotretinoiini lääkityksen aloittamista naisille huomioitavia asioita:

- Ennen lääkitystä ja kerran kuukaudessa lääkityksen aikana otetaan raskaustesti (verikoe/virtsakoe). Viimeinen raskaustesti otetaan 1 kk lääkityksen loppumisen jälkeen.
- Yhdellä reseptillä saa vain 30 päivän lääkeannoksen.
- Lääkärin täytyy tarkastaa raskaustesti 3 päivän sisään testin ottamisesta, jotta resepti voidaan uusua. Huomioithan tämän ja ilmoitat, jos et pääse ilmoitettuna päivänä raskaustestiin.
- Resepti on uusimisen jälkeen voimassa vain 7 päivää.

Haittavaikutukset

Haittavaikutukset ovat hyvin tavallisia isotretinoiinilääkityksen aikana. Haitat ilmenevät usein hoidon alussa ja saattavat lievitä tai hävitä kokonaan hoidon jatkuessa. Haittavaikutukset riippuvat lääkkeen annoksesta, suurilla annoksilla kaikille tulee haittavaikutuksia, mutta pienillä annoksilla vain osalle. Tavallisia haittoja ovat ihon ja limakalvojen kuivuminen, minkä seurauksena huulet rohtuvat ja voi esiintyä nenäverenvuotoa. Kosteusvoiteiden ja huulivoiteiden sekä nenän kostutustippojen käyttö kannattaa aloittaa heti hoidon alussa. Silmien kuivumisen vuoksi piilolinssien käyttöä ei suositella. Kosteuttavat silmätipat lievittävät silmä-ärsytystä. Isotretinoiini voi herkistää auringonvalolle, joten vältä oleskelua suorassa auringonvalossa äläkä käytä solariumlaitteita. Hanki akneiholle sopivaa aurinkosuojavoidetta. Vältä ihon kuorintoja, ihokarvojen poistoa vahan avulla sekä laserhoitoja isotretinoiinihoidon aikana ja vähintään 6 kk hoidon päättymisen jälkeen. Hoito voi vaikuttaa ihon ja limakalvojen haavojen parantumiseen, jonka vuoksi kosmeettisia leikkauksia ja silmien laserleikkauksia on myös vältettävä lääkehoidon aikana ja kuusi kuukautta sen lopettamisen jälkeen. Lääke saattaa heikentää hämäränäköä ja raskas liikunta voi altistaa lihas- ja nivelkivuille.

Veren kolesteroli- ja triglyseridiarvot sekä maksa-arvot voivat suurentua isotretinoiinilääkityksen aikana. Tämän vuoksi verikoeseuranta on välttämätöntä ennen hoidon aloitusta ja hoidon aikana.

Yhteisvaikutukset

Kerro lääkäriillesi ja apteekkiin, jos käytät muita lääkkeitä, itsehoitovalmisteita tai rohdosvalmisteita. Nämä voivat vaikuttaa isotretinoiinin tehoon ja isotretinoiini voi vaikuttaa muun lääkityksen tehoon. Tetrasykliiniantibioottia ei saa käyttää isotretinoiinilääkityksen aikana. A-vitamiinivalmisteita tulee välttää A-vitamiinin yliannostusriskin vuoksi. Alkoholilla hoidon aikana voi lisätä maksasivuvaikutuksia, siksi alkoholin käyttöä ei suositella.

Verenluovutus on kiellettyä lääkehoidon aikana ja kuukausi hoidon loppumisen jälkeen.